

3. «Про судоустрій і статус суддів»: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>
4. Виноградова Л. С. Юридична відповідальність суддів загальних судів України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Людмила Євгенівна Виноградова. – Одеса, 2004. – 187 с.
5. Витрук Н. В. Основы теории правового положения личности в социалистическом обществе / Н. В. Витрук; Отв. ред.: В. А. Патюлин. – М.: Наука, 1979. – 229 с.
6. Вітюк Д. Л. Особливості статусу судді суду загальної юрисдикції як публічного службовця / Д. Л. Вітюк // Економіка, фінанси, право, 2015. – № 10/2. – С. 49 – 52.
1. Гончаренко О. В. Актуальні питання притягнення суддів до відповідальності (частина перша) / О. В. Гончаренко // Вісник Вищої ради юстиції, 2011. – № 1 (5). – С. 77 – 92.
2. Звіт про результати проведення заходів щодо запобігання і протидії корупції у 2013 році. – Міністерство юстиції України, 2014. – 74 с.
3. Костюков А. Н. Должностное лицо: Административно-правовой статус / А. Н. Костюков // Правоведение, 1987. – № 2. – С. 13 – 19.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 4-е вид., доп. і перероблене / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2007. – 1184 с.
5. Розенфельд В. Г. К вопросу о понятии и правовом статусе должностного лица / В. Г. Розенфельд, Ю. Н. Стариков // Правовая наука и реформа юридического образования: Сб. науч. трудов. – Воронеж, 1995. – Вып. 1. – С. 67 – 91.
6. Сапунова М. О. Юридическая ответственность судей в Российской Федерации: теоретико-правовой анализ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Марина Олеговна Сапунова. – Москва, 2007. – 183 с.
7. Сергиенко Л. А. Правовая регламентация управленческого труда / Л. А. Сергиенко. – М.: Наука, 1984. – 141 с.
8. Спільний висновок Венеціанської комісії і Директорату з прав людини (ДПЛ) Генерального директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів і внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції» № 801/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/visnovki_jevropejskoji_komisiji_za_demokratiju_cherez_pravo_venecianskoji_komisiji.html

ПОНЯТТЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ЯК ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Дяковський О.С.

(аспірант другого року навчання Університету державної фіскальної служби
України)

***Анотація:** У даній статті розглядається питання поняття персональних даних як правової категорії, здійснюється дослідження даного поняття з урахуванням нормативно правових актів України, міжнародних договорів та конвенцій. Пропонується внесення відповідних змін до механізму захисту персональних даних в Україні.*

***Ключові слова:** персональні дані, правова категорія, стан регулювання, шляхи вдосконалення нормативно – правового регулювання захисту персональних даних в Україні.*

***Abstract:** This article discusses the concept of personal data as a legal category, this concept study carried out on the basis of legal acts of Ukraine, international treaties and conventions. Proposed amendments made to the mechanism of protection of personal data in Ukraine.*

***Keywords:** personal data, legal category, state regulation, ways of improving the regulatory - legal regulation of personal data protection in Ukraine.*

Актуальність теми: В сучасному динамічному світі котрий стрімко розвивається та змінюється все частіше суспільство використовує інформацію про фізичну особу, людину в цілому, громадянина держави тощо. В процесі взаємодії людини з навколишнім світом відбувається обмін інформацією, що породжує використання та обробку індивідуальних даних про особу зокрема про її ім'я та по батькові місце проживання, стан здоров'я, номер мобільного телефону, кредитну історію, страхування. Дані особисті майнові та не майнові дані дозволяють нам виділити та ідентифікувати конкретного індивіда серед інших. В нашій державі спеціальним нормативно – правовим актом котрий направлений на захист індивідуальних даних фізичної особи є Закон України «Про захист персональних даних». Проте при наявності спеціального закону питання наведеного

поняття персональних даних залишається дискусійним, що породжує актуальність даної теми дослідження.

Постановка проблеми: Проаналізувавши нормативно – правові акти, що регулюють коло суспільних відносин у сфері інформації та захисту персональних даних, наукові погляди дослідників та юристів практиків було виявлено неефективність в Законі України «Про захист персональних даних» наведеного визначення персональних даних. Зокрема в наведеному терміні преамбули закону відсутній поділ та розмежування персональних даних на загальні дані про фізичну особу та вразливі котрі притаманні як людині так і громадянину. В свою чергу в основу визначення персональних даних покладений принцип ідентифікації даних за яким можна встановити особу, проте дане значення є занадто широким, що суттєво ускладнює надання відповіді на питання конкретно які відомості про фізичну особу є персональними даними та підлягають використанню тільки за згодою суб'єкта та носія персональних даних, а які можна використовувати і без такої згоди в цілому? Вказані обставини та питання зумовлюють дослідження даної проблеми.

Стан наукового дослідження: Проблема персональних даних завжди була та залишається об'єктом підвищеної уваги науковців та юристів. Сучасні дослідники приділяють значну увагу проблемним питанням захисту персональних даних. Серед них варто відзначити: А. Баранов, В. Брижко, О.Брель, Ю.Базанов, В.Галаган, А.Марущак, О.Жуковська, А.Пазюк, М.Саєнко, Р.Чанишев, А.Чернобай К.Беннетт, Д.Боркінг, Л.Брендейс, С.Дейвіс, Р.Кларк, В.Котші, М.Кьорбі, Ч.Рааб, С.Уоррен, М.Шонбергер. Кожен з них зробив значний внесок у вивченні та дослідженні персональних даних, але проблема правового регулювання та узгодженість понятійного апарату в Законі України «Про захист персональних даних» потребує подальшого опрацювання.

Метою статті є висвітлення проблеми ефективності роботи правової категорії як персональні дані котра міститься в Законі України «Про захист персональних даних» розроблення рекомендацій щодо вдосконалення понятійного апарату персональних даних.

Для досягнення поставленої мети необхідно виділити наступні **завдання**: проаналізувати поняття персональних даних як правової категорії наведеної в Законі України «Про захист персональних даних», запропонувати шляхи вдосконалення понятійного апарату персональних даних в національному праві.

Виклад основного матеріалу. З метою реалізації прав закріплених ст. 32 Конституції України та формування механізмів їх застосування Верховною Радою України 01.06.2010 року було прийнято Закон України «Про захист персональних даних». Зі змісту даного Закону вбачається, що він регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Сфера дії Закону поширюється на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів.

Як вбачається зі структури даного Закону він містить термінологічний аспект котрий надає нам розуміння спеціальних термінів. Серед них заслуговує на велику увагу запропоноване визначення персональних даних.

Отже відповідно до ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних» зазначено, що персональні дані це - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. (закон). Зі змісту даного визначення вбачається, що розуміння персональних даних здійснюється через правові категорії «інформація про особу» та «персональні дані» [2].

Таким чином для визначення персональних даних як правової категорії необхідно звернути увагу саме на поняття категорії та правової категорії запропоноване науковцями.

Отже термін категорія О.О. Селіванова трактує наступним чином, що категорія це - найбільш загальне фундаментальне поняття, що відображає сутнісні, закономірні зв'язки й відношення об'єктів пізнання й дослідження [10, с. 716].

На думку Н.И. Панова, правові категорії це – найбільш загальні, фундаментальні та глибокі правові поняття, що є межею наукового узагальнення як у певній області юридичних знань, так і в правознавстві, юридичній практиці в цілому [11, с. 18]. Таким чином проаналізувавши дані погляди науковців можна зазначити, що з прийняттям Закону України «Про захист персональних даних» у вітчизняному законодавстві утворилася така правова категорія як персональні дані.

В свою чергу схоже визначення персональних даних міститься в Конвенції Ради Європи від 28.01.1981 року «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних», де зазначено, що персональні дані – це інформація, що стосується конкретної або такої особи, яка може бути ідентифікована. Розглянувши визначення запропоноване у вітчизняному законодавстві та порівнявши його із зазначеним у вказаній вище Конвенції можна дійти висновку, при розробці та прийнятті Закону України «Про захист персональних даних» було використано європейське розуміння персональних даних [3].

Згідно зі ст. 2 Директиви 95/46/ЄС Європейського парламенту і Ради від 24 жовтня 1995 року «Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних». Персональні дані означають будь-яку інформацію, що стосується встановленої фізичної особи, чи яку можна встановити (суб'єкт даних). Особа є така, яка може бути встановленою прямо чи непрямо, зокрема, за допомогою ідентифікаційного коду або одного чи більше факторів, притаманних фізичним, фізіологічним, розумовим, економічним, культурним чи соціальним аспектам її особистості[4].

Проте на нашу думку при прийнятті даного Закону не було враховано поділ персональних даних на дані загального характеру це такі як прізвище, ім'я по батькові, місце проживання чи народження, дата народження, вік людини тощо та на вразливі персональні дані такі як дані про стан здоров'я, історія хвороби, притягнення особи до адміністративної чи кримінальної відповідальності, кредитна історія чи податковий статус особи та інше.

В свою чергу згідно основних принципів Європейського права забороняється збирання, використання та розповсюдження інформації про фізичну особу без її згоди саме вразливих персональних даних, а не даних загального характеру побудованого за принципом ідентифікації особи як це запропоновано в нашому законодавстві.

На підтвердження загальності визначення персональних даних без їх поділу на загальні та вразливі вказує мотивувальна частина рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 року у справі № 2-рп/2012. Відповідно до якої суд зазначив «інформація про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) це – будь – які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а саме: національність, освіта, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, адреса, дата і місце народження, місце проживання та перебування тощо, дані про особисті майнові та не майнові відносити цієї особи з іншими особами, зокрема з членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися та відбуваються у побутовому, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування [5].

Крім конституційного тлумачення персональних даних спостерігається тлумачення науковців котрі пропонують своє доктринальне розуміння такої правової категорії як персональні дані. Серед таких варто відзначити думку Саєнка М.І. який зазначив, що під поняттям персональні дані варто розуміти дані про живу людину, котра ідентифікована або може бути ідентифікована на основі цих даних чи на основі і додаткової інформації,

що може потрапити до особи, яка контролює дані, що містять вираження становлення до цієї людини й указівку на певну мету або плани стосовно цієї людини з боку особи, яка контролює дані, або іншої особи [9, с.103].

Проте інший науковець В. Брижко зазначає, що персональні дані, це окремі відомості про фізичну особу чи сукупність таких відомостей про особу, яка ідентифікована, або таку, яка може бути ідентифікованою [7, с.168]. (посилання). Крім того Г. Виноградова зазначає, що персональні дані – це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про фізичну особу [8, с.176].

Так О. Брель, приходять до висновку, що наведене визначення персональних даних у Законі України «Про захист персональних даних» не зважаючи на відповідність міжнародній практиці, не є вичерпним і не дає чітких критеріїв того, які саме дані про фізичну особу можна вважати персональними [6, с.220].

Таким чином проаналізувавши судову практику та думки вчених можна зазначити, що в запропонованому терміні персональні дані наведеного в Законі України «Про захист персональних даних» покладений принцип ідентифікації даних про фізичну особу, що є занадто широким поняттям, адже ідентифікація це ототожнення особи, що вказує саме на цю особу. Дане ототожнення здійснюється за багатьма критеріями котрі чітко на розмежовані в чинному законодавстві, що підтверджує думку вченого О. Бреля про те, що не має вичерпного переліку закріпленому в чинному законодавстві котрий би вказував, які саме дані про фізичну особу можна вважати персональними, а які до них не відносяться.

Окрім того для визначення персональних даних як правової категорії та їх удосконалення необхідно звернути увагу на те, що в суспільстві ми можемо спостерігати використання персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних яскравим прикладом цього є використання персональних даних під час виборів та формування списків виборців котре здійснюється без згоди такого володільця персональних даних.

Зазначених прикладів дуже багато зокрема вони спостерігаються в медичній галузі де здійснюється використання персональних даних хворого зокрема даних про історію хвороби чи інших даних. В сучасних умовах ми можемо використовувати персональні дані із публічних реєстрів таких як Реєстр судових рішень чи Єдиний державний реєстр декларацій ми можемо використовувати персональні дані про майновий стан чи доходи суб'єкта персональних даних без його згоди.

Також використання персональних даних здійснюється в судовій сфері де відповідні дані використовуються без надання такої згоди на використання таких даних. За основними вимогами до позовних заяв не встановлюється відповідної графі щодо надання такої згоди при їх оформленні та подання до суду.

З сайту Реєстр судових рішень ми отримуємо інформацію щодо проживання позивача, відповідача прізвище ім'я та по батькові представника сторони, ідентифікаційні коди та місце знаходження майна за якого здійснюється спір. За допомогою даної інформації можна ідентифікувати особу. Проте така інформація є персональними даними та використовується без відповідної згоди.

Відповідно до ст. 32 Конституції України зазначено, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [1].

За таких обставин Конституція України, як найвищий нормативно правовий акт містить правову вказівку, що не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди чим здійснює регулювання коло суспільних відносин у сфері персональних даних та направлена на їх захист.

Використання даної інформації про фізичну особу без її згоди свідчить про не ефективність роботи обмеження встановленого ст. 25 Закону України «Про захист персональних даних».

Відповідно до вказаної статті Закону зазначено про те, що його обмеження може здійснюватися у випадках, передбачених законом, наскільки це необхідно у демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, економічного добробуту або захисту прав і свобод суб'єктів персональних даних чи інших осіб.

У зв'язку з цим дані використовуються без відповідного повідомлення особи чи нормативного обґрунтування використання даної інформації, що в даному випадку призводить до не відновлення та захисту прав, а до їх порушення та незаконного використання персональних даних громадян.

Таким чином варто погодитися із думкою Новицького А.М. та Касанюк Т.С., що формування нових суспільних відносин в інформаційному суспільстві передбачає створення відповідного комплексу правового забезпечення. В усьому світі ведеться робота над удосконаленням чинного законодавства, розробкою нових нормативно-правових норм у сфері регулювання інформаційних відносин. Всі елементи суспільного життя, пов'язані з накопиченням, переосмисленням, розповсюдженням інформації як ключового елементу інформаційного суспільства, повинні достатньою мірою бути врегульовані чітко встановленими правилами поведінки [12, с.17].

Вказані обставини в черговий раз вказують на необхідність зміни існуючого визначення персональних даних та закріплення в Законі України «Про захист персональних даних» поділу персональних даних на дані загального характеру та вразливих даних про особу. Запровадження даного поділу полегшить застосування сфери даного Закону та розкриє відповідь на питання, які дані слід вважати персональними, а які є публічними та не потребують отримання персональної згоди щодо їх використання, оброблення та розповсюдження.

Цілком логічним є розуміння закордонної практики, що відповідна згода потрібна тільки для використання вразливих персональних даних про фізичну особу, тому на нашу думку крім запровадження в існуючий Закон поділу персональних даних доцільним є внесення додаткової норми котра зазначала, що згода щодо обробки або використання персональних даних повинна бути надана у випадку використання вразливих даних про фізичну особу.

Окрім того на нашу думку під персональними даними слід розуміти відомості чи сукупність відомостей про живу фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована з урахуванням встановленого законом поділу персональних даних.

Висновки. Розглянувши поняття персональних даних як правової категорії ми можемо зазначити, що при прийнятті Закону України «Про захист персональних даних» було використано європейський підхід до розуміння категорії персональних даних. Проте з урахуванням сучасних інформаційних відносин у суспільстві та використання телекомунікаційних систем та методів обробки інформації виникає необхідність у розмежуванні персональних даних на дані загального характеру та вразливі дані. У зв'язку з цим пропонується внести відповідні зміни до Закону України «Про захист персональних даних» на поділ даних на загальні та вразливі.

Також з метою ефективнішого регулювання кола суспільних відносин у сфері використання, обробки та поширення даних про фізичну особу пропонується удосконалити понятійне розуміння персональних даних шляхом розуміння даної категорії як відомості чи сукупність відомостей про живу фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована з урахуванням встановленого законом поділу персональних даних.

З урахуванням поділу персональних даних та ефективнішого застосування розуміння персональних даних пропонується запровадження використання за згодою фізичної особи тільки даних, що зачіпають вразливий аспект носія даної інформації.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р.// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України – 2010. - № 34.- Ст. 481.
3. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматичною обробкою персональних даних: Міжнародний договір/ Офіційний вісник України.-2011 - № 58-2010. Ст. 1994.-Ст.85
4. Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних: Директива 95/46 ЄС Європейського Парламенту і Ради від 24.10.1995 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_242
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області що - до офіційного тлумачення положень частини першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України № 2-рп/2012 від О.В. Оніщенко 64 20.01.2012 р./ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=167724>.
6. Брель О. Персональні дані як об'єкт інформаційних правовідносин за участю суб'єктів господарювання // Право України.- 2011.-4.-С.220-224.
7. Брижко В.М. організаційно – правові питання захисту персональних даних. Дис... канд.юрид.наук:12.00.07 національна академія державної податкової служби –К., 2004.
8. Виноградова Г.В. Правове регулювання інформаційних відносин в Україні –К, 2006.-176с.
9. Саєнко М.І. Сучасне правове регулювання інформаційних відносин у сфері захисту персональних даних в Україні// Право і суспільство – 2015 - № 3 с.103.
10. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія.- Полтава: Довкілля – К., 2006.-716с.
11. Словарь терминов по теории государства и права: учебное пособие. Рук. Авт. кол. И.И. Панов.-Х: Основа, 1997.-18,с.
12. Новицький А.М., Касанюк Т.С. Інформаційне законодавство України: Основні питання систематизації// Правова інформатика – 2009- № 2(22) с. 17.

ГАРМОНІЗАЦІЯ ВІДНОСИН ПОДАТКОВОГО ВІДОМСТВА І ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Живицький В.А.

(здобувач Інституту права МАУП)

***Анотація.** Розглядаються теоретико-правові особливості гуманізації відносин держави і платників податків за умов модернізаційного розвитку українського суспільства.*

***Ключові слова:** Державна фіскальна служба України, платники податків, суспільні відносини, гуманізація податкових відносин.*

Zhyvutskyi V.A. Institutionalization of the State Fiscal Service of Ukraine: theoretical and legal software.

***Summary.** We consider the theoretical and legal features humanization of relations between the state and taxpayers under the conditions of modernization of Ukrainian society.*

***Keywords:** State Fiscal Service of Ukraine, social relation, humanization of tax relations.*

***Аннотация.** Рассматриваются теоретико-правовые особенности гуманизации отношений государства и плательщиков налогов в условиях модернизационного развития украинского общества.*

***Ключевые слова:** Государственная фискальная служба Украины, плательщики налогов, общественные отношения, гуманизация налоговых отношений.*

Постановка проблеми. Осягнення проблематики теоретико-правового забезпечення гармонізації відносин Державної фіскальної служби України (далі - ДФС України) набуває особливого значення у частині виконання ухваленої Кабінетом Міністрів України Комплексної програми інституціонального розвитку, розрахованої на 2016-2020 роки. Визначальні завдання гармонізації відносин полягають у з'ясуванні особливостей теоретико-правового та морально-етичного наповнення змісту діяльності ДФС України у її відносинах з платниками податків.

Актуальність проблеми. Демократичне реформування українського суспільства, становлення ринкового господарювання передбачає налагодження взаємин податкового відомства як центрального органа виконавчої влади з платниками податків. Однією з визначальних засад налагодження співпраці, забезпечення ефективної взаємодії є гуманізація правовідносин між сторонами зазначеного динамічного процесу.